

CONTROLEORGaan OP DE POLITIEONELE INFORMATIE

Uw referentie	Onze referentie	Bijlage(n)	Datum
	DA200003		3 juni 2020

Betreft: advies betreffende een "wetsvoorstel ICT"

Het Controleorgaan op de politieonele informatie (hierna afgekort 'COC' of 'Controleorgaan').

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (BS, 5 september 2018, hierna afgekort als 'WGB') inzonderheid het artikel 59 §1, 2^e lid, artikel 71 en Titel VII, inzonderheid artikel 236.

Gelet op de wet van 3 december 2017 tot oprichting van een Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna afgekort "WOG").

Gelet op de wet van 5 augustus 1992 op het politieambt (hierna 'WPA').

Gelet op de 'Law Enforcement Directive' 2016/680 van 27 april 2016 (hierna *LED*).

Gelet op de wet van 25 december 2016 betreffende de verwerking van passagiersgegevens.

Gelet op het verzoek van de Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken en de Minister van Justitie dd. 26 mei 2020 en ontvangen per elektronische drager op 27 mei 2020 op grond van voormelde WGB om een advies uit te brengen bij hoogdringendheid binnen een termijn van 15 dagen conform artikel 236 §2 3^e lid WGB.

Gelet op het verslag van de heer Frank Schuermans, lid-raadsheer in het Controleorgaan.

Brengt op 3 juni 2020 het volgend advies uit.

I. Voorafgaande opmerking nopens de bevoegdheid van het Controleorgaan

1. In het licht van, respectievelijk, de toepassing en omzetting van de Verordening 2016/679¹ en de Richtlijn 2016/680² heeft de wetgever de taken en opdrachten van het Controleorgaan grondig gewijzigd. Artikel 4, § 2, vierde lid, van de WOG bepaalt dat de competenties, taken en bevoegdheden als toezichthoudende autoriteit voorzien door de Verordening 2016/679 voor de politiediensten in de zin van artikel 2, 2°, van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, worden uitgeoefend door het Controleorgaan.

2. Het Controleorgaan moet geraadpleegd worden bij de voorbereiding van wetgeving of een regelgevende maatregel die verband houdt met de verwerking van persoonsgegevens door de politiediensten van de geïntegreerde politie (zie artikel 59 §1, 2^e lid en 236 §2 WGB, artikel 36.4 van de AVG en artikel 28.2 van de Richtlijn politie-justitie). Daarbij heeft het Controleorgaan de opdracht om te onderzoeken of de voorgenomen verwerkingsactiviteit door de politiediensten in overeenstemming is met de bepalingen van Titel 1 (voor de niet-operationele verwerkingen)³ en Titel 2 (voor de operationele verwerkingen) van de WGB⁴.

3. Wat betreft derhalve in het bijzonder de verwerkingsactiviteiten in het kader van de opdrachten van bestuurlijke en/of gerechtelijke politie brengt het Controleorgaan advies uit, hetzij uit eigen beweging, hetzij op verzoek van de Regering of van de Kamer van volksvertegenwoordigers, van een bestuurlijke of gerechtelijke overheid of van een politiedienst, inzake iedere aangelegenheid die betrekking heeft op het politionele informatiebeheer zoals geregeld in Afdeling 12 van Hoofdstuk 4 van de wet op het politieambt⁵.

4. Het Controleorgaan is tot slot, ten aanzien van de politiediensten, de Algemene Inspectie van de federale politie en lokale politie (afgekort "AIG") zoals bedoeld in de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en de Passagiersinformatie-eenheid (hierna afgekort "BEL-PIU") bedoeld in Hoofdstuk 7 van de wet van 25 december 2016 tevens belast met het toezicht op de toepassing van Titel 2 van de GBW en/of de verwerking van persoonsgegevens zoals bedoeld in de artikelen 44/1 tot

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming of 'AVG').

² Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (hierna 'Richtlijn politie-justitie' of 'LED').

³ Artikel 4 §2, vierde lid WOG

⁴ Artikel 71 §1, derde lid WGB.

⁵ Artikelen 59 §1, 2^e lid en 236 § 2 WGB.

44/11/13 van de wet op het politieambt en/of elke andere opdracht die haar krachtens of door andere wetten wordt verleend.⁶

II. Voorwerp van de aanvraag

5. Het voorwerp van het advies betreft een "*wetsvoorstel ICT*" (versie 18.05.2020) – hierna verder aangeduid als 'het voorstel' - waarin de aanvragers het advies vragen van het Controleorgaan op de ontwerp artikelen 14 en 16. Er wordt geen advies gevraagd omtrent artikel 15, hoewel nochtans ook dit artikel tot de bevoegdheid van het COC behoort, nu de WPA en meer bepaald artikel 40, wordt gewijzigd.

6. Om alle misverstanden te vermijden wijst het Controleorgaan erop dat het zich in zijn adviezen niet noodzakelijk beperkt tot het of de door een aanvrager(s) opgegeven artikel(en), maar dat het in zijn adviezen steeds rekening houdt met alle elementen of bepalingen die krachtens de bovenvermelde regelgeving tot zijn bevoegdheid behoren. Dat is in casu dus duidelijk ook het geval voor het ontworpen artikel 15.

De hoogdringendheid van de aanvraag wordt door het Controleorgaan aanvaard hoewel er weinig tot geen speciaal met redenen omklede motieven worden vermeld (cf. 236 §2 3^e lid WGB).

III. Bespreking van de aanvraag

III.1. Retroakten

7. Het voorstel wijzigt zowel de Wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (hierna 'WGP') als de Wet van 5 augustus 1992 op het politieambt met als doel aan het administratief en logistiek kader (CALOG) van de geïntegreerde politie (GPI) verregaande verwerkingsbevoegdheden te geven in het kader van de politionele informatiehuishouding. Volgens de toelichting dient, "*gezien het recente advies van het Controle Orgaan op de politionele informatie*", over dit onderwerp en met het oog op de nodige rechtszekerheid te verschaffen aan die ondersteuning van het administratief en logistiek kader in een dermate belangrijke sector als de verwerking van operationele politionele gegevens, artikel 118 van de wet op de geïntegreerde politie te worden aangevuld.

8. Het COC is inderdaad in november 2019 door enkele Limburgse korpschefs van de lokale politie bevroegd naar de mogelijkheden van het operationeel inschakelen van CALOG personeel in het actieve politiewerk en meer bepaald in een reeks van taken die verband houden met de verwerkingen van

⁶ Artikel 71 §1, derde lid juncto 236 § 3, WGB.

persoonsgegevens en informatie in de politionele gegevensbanken en de gegevensbanken die ter beschikking staan van de GPI⁷ (hierna 'politionele verwerkingen'). Naar aanleiding van de behandeling van dit advies is, tot niet geringe verwondering van het COC, ook gebleken dat CALOG medewerkers binnen de GPI reeds jaren actief worden ingeschakeld in allerhande politionele processen en dito politionele verwerkingen zonder deugdelijke wettelijke basis (cf. verder). Zo was en is bijvoorbeeld duidelijk dat CALOG personeel wordt ingeschakeld voor onthaalfuncties (waarbij blijkt dat men (minstens) toegang neemt tot de toepassing 'Controle' in de ANG met als finaliteit het opzoeken van de persoon die zich aanbiedt in het kader van veiligheidsmaatregelen bij het toelaten van betrokkene tot het gebouw, de rol opneemt van (minstens) assistent of adjunct 'functioneel beheerders' (wat een *full* toegang betekent tot alle toepassingen in de ANG, waaronder het vatten van gegevens van processen-verbaal, informatierapporten, enz ...) en het inschakelen in de behandeling van kantschriften (bijvoorbeeld de inschrijving ervan in de basisgegevensbanken voor bijvoorbeeld de wijkinspecteurs, die bij een woonstinschrijving wensen te weten of deze persoon geseind staat of niet, wat opnieuw de toegang noodzaakt tot de toepassing 'Controle' in de ANG), enz ...

Het COC kon inmiddels ook zelf vaststellen dat CALOG personeel op strategische plaatsen inzake politionele informatiehuishouding doorheen de GPI (zowel bij de federale als de lokale politie) operationeel wordt ingezet met de meest uitgebreide toegangen tot zo niet alle, dan toch de belangrijkste politionele databanken.

9. De door het COC doorgevoerde juridische analyse van december 2019, die natuurlijk in de eerste plaats door de GPI zelf had moeten worden gedaan, liet immers aan duidelijkheid niets te wensen over. Men beroept zich op een informatiefiche van de MFO 3⁸ die niet alleen dateert van 2002, maar bovenal nooit afbreuk kon en kan doen aan de bestaande wettelijke bepalingen. De relevante actuele basisregels liggen vast in de WGP en de WPA.

10. De WGP voorziet in art. 118, 1^e lid, dat CALOG leden personeelsleden zijn "*zonder bevoegdheid inzake bestuurlijke en gerechtelijke politie*": dat is dus de basisregel.

Zij kunnen geen politionele databanken consulteren of politionele verwerkingen doen, behoudens in geval van een specifiek (van art. 118 WGP) afwijkende (wettelijke) regel. Dat principe werd nog eens herhaald in artikel 118, 4^e lid WGP dat stelt dat "*personeelsleden van het administratief en logistiek kader, met uitzondering van deze bedoeld in artikel 138, § 1, 3° en 4° en in artikel 138bis, geen politieopdrachten (mogen) uitvoeren*". Verwerkingen in politionele databanken (het enkele 'consulteren' is reeds een 'verwerking') zijn politieopdrachten die CALOG leden dus in beginsel niet

⁷ Het gaat dan onder meer over het Rijksregister (RRN), het repertorium van de nummerplaten (DIV), het wapenregister, enz ...

⁸ Gemeenschappelijke richtlijn MFO-3 van 14 juni 2002 van de Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken betreffende het informatiebeheer inzake gerechtelijke en bestuurlijke politie, BS 18 juni 2002; de fiches van de MFO-3 werden niet gepubliceerd.

kunnen stellen. Ook artikel 44/3 WPA dat verwijst naar de toepasselijkheid van de Wet Gegevensbescherming van 30.07.2018 (WGB) is van belang vermits de WGB steeds een uitdrukkelijke wettelijke basis vereist voor een (politie) verwerking. Dergelijke afwijkende regel van het basisprincipe, die het CALOG toelaat politie verwerkingen te doen, vinden we terug in:

- artikel 138 §1, 3° WGP: opdrachten TWP⁹ voor CALOG leden van niveau B aangewezen zijn door de DG DGJ¹⁰ van de federale politie: zij zijn ook OGP/HPK¹¹;
- artikel 138 §1, 4° WGP: de bewakingsmaatregel bedoeld in artikel 90ter § 1, eerste lid Sv. voor CALOG leden die met bijzondere auditieve competentie ingevolge hun blindheid of slechthoortheid: ook zij zijn OGP/HPK;
- artikel 138bis WGP: CALOG personeel, minstens van niveau C, aangewezen door DG DGA¹² of de korpschef van de lokale politie om vaststellingen te doen gesteund op bemande of onbemande automatisch werkende toestellen overeenkomstig artikel 62 Wet Politie Wegverkeer: zij zijn AGP¹³.
- Artikel 90quater §3 Sv.: de onderzoeksrechter mag voor de bewakingsmaatregel van art 90ter § 1 Sv. alleen officieren van gerechtelijke politie aanwijzen die zich kunnen laten bijstaan door CALOG personeelsleden die niet belast mogen worden met de analyse van de inhoud van de opgenomen communicatie of gegevens, tenzij het een specifieke expertise betreft, of met de selectie van voor het onderzoek van belang geachte delen, zoals bedoeld in artikel 90sexies § 1, 2°. Wat zij in concreto mogen doen is terug te vinden in het Koninklijk besluit van 17/10/2018 (art. 2).

Deze afwijkingen worden limitatief opgesomd en zijn dus sterk beperkend.

M.a.w. daarbuiten kunnen CALOG leden geen politie taken uitoefenen, waaronder verwerkingen in politie databanken.

Het COC merkt volledigheidshalve op dat deze principiële basis- en beleidsoptie door de wetgever werd herbevestigd eind 2006¹⁴ en nogmaals in 2016¹⁵ toen het betrokken art. 118 WGP werd gewijzigd naar zijn huidige tekst. Zowel in 2006 als in 2016 was er dus geen sprake van het toekennen van bevoegdheden van verwerking van operationele politie informatie, behoudens de strikt limitatief opgesomde uitzonderingen. Het is dus niet zo dat de wetgever zich hierover niet meer zou hebben

⁹ Technische en Wetenschappelijke Politie.

¹⁰ Directeur-generaal van de Algemene Directie Gerechtelijke Politie.

¹¹ Officier van Gerechtelijke Politie/Hulpofficier van de procureur des Konings.

¹² Directeur-generaal van de Algemene Directie Bestuurlijke Politie van de federale politie.

¹³ Agent van gerechtelijke politie.

¹⁴ Wet van 28 december 2006 tot wijziging van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, en van de wet op het politieambt, BS 22 januari 2007.

¹⁵ Wet van 5 februari 2016 tot wijziging van het strafrecht en de strafvordering en houdende diverse bepalingen inzake justitie, BS 19 februari 2016.

gebogen sedert de totstandkoming van de WGP in 1998. Reden te meer om actueel, anno 2020, beleidsmatig en operationeel goed te overwegen of men hierin verder wil gaan en zo ja, hoe ver men wil gaan.

11. Dat één en ander kennelijk binnen de GPI gedurende jaren geen alarmsignalen deed afgaan is derhalve moeilijk te begrijpen nu het bestaande wettelijk kader duidelijk was en is. Dit wil niet zeggen dat men soms niet op het verkeerde been kan gezet geweest zijn. Zo kan het COC zelfs in een basishandboek¹⁶ nopens de politiewerking ten onrechte lezen dat het CALOG-personeel de ANG toepassing 'controle' kan consulteren, teneinde na te gaan op de bezoeker van een politiegebouw niet het voorwerp uitmaakt van specifiek te nemen maatregelen door de politiediensten. Als bron voor die bewering verwijzen de auteurs naar een MFO-3 fiche. Niet enkel is dat niet uit die fiche af te leiden, maar bovenal is die bewering, zoals gezegd, in strijd zijn met de hoger vernoemde wettelijke bepalingen en beperkingen. Het raadplegen van de toepassing 'Controle' van een bezoeker is een opdracht van bestuurlijke en een opdracht van gerechtelijke politie en dus *de lege lata* verboden voor een CALOG personeelslid.

Thans blijkt men deze 'sluipende bevoegdheidstoe-eigening' ook te erkennen vermits in de toelichting bij het voorstel vermeld staat dat "*Waar die ondersteuning ten tijde van de hervorming van 1998 nog weinig gericht was op de verwerking van operationele politionele informatie, en dientengevolge op de verwerking van operationele politionele gegevens (inzage, overdracht, creëren van links tussen verschillende gegevens,...), heeft deze aangelegenheid in de afgelopen tien jaar heel wat aan gewicht gewonnen, wat maakt dat de ondersteuning vanwege de leden van de CALog sterk geëvolueerd is en uitgegroeid is tot een cruciaal aspect in dat domein*" en verder wordt erkend dat "*bepaalde sleutelfuncties op het stuk van verwerking van operationele politionele informatie immers (worden) vervuld door leden van de CALog, bijvoorbeeld de functie van strategisch analist, van ondersteuning van de operationeel analisten, van dispatcher (personen die de oproepen beantwoorden in het Communicatie- en informatiecentrum van de federale politie of politiezones met eigen dispatching), of van ondersteuning van de functioneel beheerders (personen belast met kwaliteitsbewaking, met de overdracht van gegevens binnen de politie, met de links gecreëerd tussen verschillende soorten gegevens)*".

Waar thans gesteld wordt dat sedert een tiental jaar (m.a.w. rond 2010) de realiteit van het terrein is dat CALOG personeel allerhande politionele verwerkingen doet waarvoor het niet bevoegd is, moet tegelijk vastgesteld worden dat het beleid gedurende die 10 jaar het strikte wettelijke kader nooit heeft willen wijzigen (ook niet bv. in 2016 bij de wijziging van art. 118 WGP). Voor de volledigheid voegt het Controleorgaan er nog aan toe dat, wat de DPO¹⁷ betreft, er zich geen probleem stelt omdat

¹⁶ E. DE RAEDT, P. ROSSEEL en B. VAN THIENEN, De Wet op het Politieambt, Brussel, Politeia 2019, 22^e editie, p. 73-74.

¹⁷ *Data Protection Officer* of Functionaris voor de Gegevensbescherming.

deze zich, als CALOG lid (voor zover de DPO een CALOG lid is, wat mogelijk is op grond van artikel 144 WGP), kan baseren op de artikelen 64 en 65 WGB.

III.2. Onderzoek van het voorstel

12. Het voorstel heeft derhalve de ambitie om te remediëren aan een *contra legem* wijd verspreide praktijk binnen de GPI. De mate waarin men burgerpersoneel politionele taken wil laten uitvoeren is uiteraard in de eerste plaats een beleidskeuze. Op zich kan het Controleorgaan tegen deze *démarche* dan ook geen bezwaren uiten.

Dat belet niet dat er vragen moeten gesteld worden bij het procesverloop. Het COC moet immers vaststellen dat hier, niet voor de eerste maal, de 'politiek van het voldongen feit' wordt gehanteerd. Men start met praktijken en handelingen die duidelijk onwettig zijn, maar waar geen enkele instantie (bestuurlijke en/of gerechtelijke overheden), voor zover zij dat weten uiteraard, opmerkingen over maakt of bezwaren tegen oppert. Gaandeweg wordt die praktijk meer en meer uitgebreid tot op een moment dat men zich realiseert dat er een onwettigheid is. De politieorganisatie heeft zich doorheen de jaren evenwel dermate ingesteld op die praktijk dat men meent daarop niet meer te kunnen teruggekomen. Men wil ook de werkprocessen niet (meer) in vraag stellen. In de plaats van derhalve de praktijk terug in lijn te brengen met de wet, brengt men de wet of regelgeving in lijn met de (tot dan onwettige) praktijk.

13. Het recht op eerbiediging van het privéleven, zoals gewaarborgd in de Grondwet (art. 22) de relevante en verdragsbepalingen (art. 8 EVRM, art. 7 en 8 en 52, lid 1 Handvest van de grondrechten van de Europese Unie), heeft als essentieel doel de personen te beschermen tegen inmengingen in hun privéleven. Dat recht heeft een ruime draagwijdte en omvat, onder meer, de bescherming van persoonsgegevens en van persoonlijke informatie¹⁸. Dat recht op eerbiediging van het privéleven is niet absoluut. De aangehaalde grondwets- en verdragsbepalingen sluiten een overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven niet uit, maar vereisen dat zij wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling¹⁹, dat zij beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte in een democratische samenleving en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling²⁰. Naast de formele wettigheidsvereiste legt artikel 22 van de Grondwet eveneens de verplichting op dat de inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven in duidelijke en voldoende nauwkeurige bewoordingen wordt geformuleerd die het mogelijk maken de hypothesen te voorzien waarin de wetgever een dergelijke inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven toestaat²¹.

¹⁸ Zie onder meer Grondwettelijk Hof n° 27/2020 van 20 februari 2020, overweging B.6.4.

¹⁹ Eigen onderlijning.

²⁰ Ibidem, overweging B.7.7; zie ook Grondwettelijk Hof n° 108/2016 van 14 juli 2016, overweging B.10.

²¹ Grondwettelijk Hof n° 108/2016 van 14 juli 2016, overweging B.11.2; eigen onderlijning.

Evenzo houdt de vereiste van voorzienbaarheid waaraan de wet moet voldoen om in overeenstemming te worden bevonden met artikel 8 EVRM, in dat de formulering ervan voldoende precies is zodat eenieder - desnoods met gepast advies - in de gegeven omstandigheden in redelijke mate de gevolgen van een bepaalde handeling kan voorzien²². De wetgeving moet eenieder een voldoende indicatie geven over de omstandigheden waarin en de voorwaarden waaronder de overheden gebruik mogen maken van maatregelen die raken aan de rechten gewaarborgd door het Verdrag²³.

14. Toepassing van bovenvermelde essentiële beginselen op het huidig voorstel komt het erop neer dat het voldoende duidelijk en precies moet zijn welke politionele verwerkingen CALOG personeelsleden kunnen en mogen stellen. Hierna zal blijken dat het voorstel op dat vlak nog tekortkomingen vertoont tenminste voor zover men de doelstelling van het "*afbakenen van de actieradius van het CALOG personeel op het stuk van verwerking van de operationele gegevens*", wenst te bereiken. Zoals de ontworpen toevoeging van het 4^e lid van art. 118 WGP thans luidt wordt er immers geen enkele inhoudelijk en/of juridisch afdwingbare beperking gesteld aan de politionele verwerkingsbevoegdheden van het CALOG.

15. Art. 118 WGP, 4^e lid luidt als volgt:

"De personeelsleden van het administratief en logistiek kader, met uitzondering van deze bedoeld in artikel 138, § 1, 3° en 4° en in artikel 138bis, mogen geen politieopdrachten uitvoeren". Dit is basisregel zoals hoger reeds gesteld.

Art. 14 van het voorstel voegt de volgende alinea toe aan dat 4^e lid:

"Naast de louter administratieve taken stellen zij dienstige handelingen om de leden van het operationeel kader rechtstreeks of onrechtstreeks te ondersteunen in het kader van de uitvoering van hun operationele opdrachten, inclusief de handelingen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens bedoeld in afdeling 12 van hoofdstuk IV van de wet op het politieambt, met uitzondering van de uitvoerbare handelingen ten gunste van de overheid of ten aanzien van het publiek. De leden van het administratief en logistiek kader die ondersteuning bieden in het kader van de verwerking van gegevens, bedoeld in afdeling 12 van hoofdstuk IV van de wet op het politieambt, worden bij naam aangewezen door hun korpschef of hun directeur."

²² Grondwettelijk Hof n° 108/2016 van 14 juli 2016, overweging B.11.2 met verwijzing naar EHRM, grote kamer, 4 mei 2000, *Rotaru t. Roemenië*, § 55; grote kamer, 17 februari 2004, *Maestri t. Italië*, § 30).

²³ Grondwettelijk Hof n° 108/2016 van 14 juli 2016, overweging B.11.2 met verwijzing naar EHRM, grote kamer, 12 juni 2014, *Fernández Martínez t. Spanje*, § 117.

16. De ontwerpen toevoeging is zeer algemeen en definieert niet afdoende precies welke politionele verwerkingen CALOG leden mogen/kunnen stellen. Vooreerst dient minstens duidelijk gemaakt te worden dat men wil afwijken van de voorgaande alinea. Dit betekent dat ook beter zou gewerkt worden met een nieuw 5^e lid dat aanvangt met de woorden "*in afwijking van het voorgaande lid ...*". Vervolgens is de vraag wat wordt bedoeld met "*dienstige*" handelingen. Dat veronderstelt dat CALOG leden ook 'niet dienstige' handelingen stellen? Dat zou dan meteen strijdig zijn met het basisbeginsel voormeld in art. 44/1 WPA dat de politiediensten enkel "*toereikend, terzake dienend en niet overmatige*" verwerkingen mogen stellen. Kortom het woord "*dienstig*" is onduidelijk en zonder meerwaarde.

17. Vervolgens gaat het om "*rechtstreeks*" of "*onrechtstreeks*" ondersteunende handelingen die (onder meer) betrekking hebben op de verwerking van persoonsgegevens bedoeld in afdeling 12 van hoofdstuk IV WPA, m.a.w. die betrekking hebben op de hele politionele informatiehuishouding zoals geregeld door afdeling 12. De toelichting gaat dieper op dat onderscheid in door het geven van voorbeelden. Naast het feit dat de voorbeelden duidelijk maken dat een CALOG personeelslid in wezen dezelfde bevoegdheden krijgt als een politieambtenaar op het vlak van het uitvoeren van operationele politionele verwerkingen moet ook vastgesteld worden dat het gemaakte onderscheid onwerkbaar en overigens overbodig is.

18. Als voorbeelden van 'onrechtstreekse ondersteunende operationele verwerkingen' vermeldt de toelichting ICT technische ondersteuning wat het COC kan begrijpen en duidelijk niet valt onder 'politieopdrachten'. Andere voorbeelden zijn veel problematischer. De functie van ondersteuning van de functioneel beheerder (koppeling, kwaliteit) of de functie van DPO is daarentegen wel degelijk rechtstreeks verbonden met de opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie. Het gaat onder meer om nazicht op de kwaliteit van de vattingen (bv. een diefstal is geen heling of oplichting, een braak afsluiting is geen diefstal, een dader is geen slachtoffer en omgekeerd, enz ...) of van de koppelingen (dan gaat het bv. om de koppelingen die worden gelegd tussen een bepaald feit en een persoon, tussen een onderzoek en een persoon, tussen een persoon en een voorwerp, enz ...). Het gaat ook om de controle op het ingeven van de correcte registratiegrond (heterdaad, twee convergerende getuigen, materiële bewijzen, ...), wat achteraf zeer belangrijk is om de wettelijkheid van de registratie te controleren. De DPO gaat dan weer onder meer na of registraties in de ANG nog correct zijn (bv. in het kader van de dossiers onrechtstreekse toegang van een burger bij het COC) en speelt dus een cruciale rol in de informatiehuishouding. Het "*beheer van de operationele dossiers*" is dat evenzeer. Dit zijn allen stuk voor stuk essentiële operationeel politionele handelingen. Het COC ziet allerm minst in wat daarin "*onrechtstreeks*" ondersteunend is. Dit is integendeel direct of rechtstreeks politiewerk of zijn m.a.w. volwaardige politionele operationele verwerkingen die niet louter "*ondersteunend*", laat staan "*onrechtstreeks ondersteunend*" en tot de essentie van de politietaak behoren.

De functie van "*ondersteuning van de operationeel analisten*", van de "*strategisch analisten*" en de "*dispatcher*" wordt dan weer beschouwd als 'rechtstreeks' ondersteunende operationele verwerkingen. Waar dat zeker zo is voor de ondersteuning van de operationeel analisten en de *dispatcher*, is dat dan weer veel minder evident voor de louter strategische analisten (die dus in beginsel niet met persoonsgegevens werken).

Twee van de zeven basisfunctionaliteiten, met name het onthaal en de slachtofferbejegening, beschouwt men als (rechtstreeks) ondersteunende verwerkingen (en dus ook slechts ondersteunende functionaliteiten?) die men kennelijk volledig aan het CALOG personeel wil overlaten. Dit vraagt een grondige beleidsmatige overweging nu men op die manier het onderscheid tussen operationeel politiepersoneel en CALOG meer en meer doet vervagen. Door het feit dat CALOG personeel zowel rechtstreeks als onrechtstreeks ondersteunende politionele verwerkingen zou mogen stellen is de vraag wat het nut is van het onderscheid 'rechtstreeks – onrechtstreeks'. De vraag is dan trouwens ook wat het begrip 'ondersteunend' in concreto eigenlijk inhoudt. Zeker is dat dit begrip geen juridisch afdwingbare norm is.

19. De steller van het ontwerp heeft ook kennelijk als doel de operationele verwerkingen die CALOG personeel in de toekomst zouden kunnen stellen te beperken tot afdeling 12 van hoofdstuk IV WPA. Worden dus niet geïmagineerd, de verwerkingen bedoeld in afdeling 1 van hoofdstuk IV betreffende het zichtbaar cameragebruik, evenmin als de verwerkingen bedoeld in afdeling 2 van hoofdstuk IV/1 betreffende het niet zichtbaar cameragebruik. Het komt de steller van het voorstel toe daarin duidelijkheid te scheppen. Betreft de toevoeging aan het 4^e lid een limitatieve opsomming of niet? Is het de bedoeling dat CALOG personeel ook politionele cameraverwerkingen zou kunnen doen? Als dat de bedoeling is dienen de artikelen 14 en 16 geherformuleerd te worden.

20. De vermelding in de toelichting "*de ondersteuning geboden door de leden van de CALog op het stuk van verwerking van de operationele politionele informatie stelt bovendien het operationeel kader in staat om zijn inspanningen te focussen op zijn operationele opdrachten*" doet afbreuk aan de betekenis van de politionele operationele verwerkingen en lijkt het belang ervan te minimaliseren voor wat het operationeel politiepersoneel betreft. Helaas is dit een reflex die het COC op het terrein wel meer waarneemt bij politieambtenaren. Het operationeel personeel doet het 'echte' politiewerk (versta de verhoren, de huiszoeken, de arrestaties, enz ...); het 'papierwerk' is dan voor het CALOG lid. Dat papierwerk betreft dan alle politionele verwerkingen die zich opdringen zoals, het correct kwalificeren van de feiten, het nauwkeurig vatten van alle gegevens, het doorvoeren van correcties, het doorvoeren van wissingen van foutieve gegevens, enz ... Deze handelingen zijn nochtans wel degelijk en bij uitstek 'echte' politionele opdrachten en behoren tot de *core business* van de politiefunctie.

Informatiehuishouding behoort in essentie tot politiewerk en tot de essentie ervan. Het CALOG verkrijgt met dit voorstel volwaardige politionele bevoegdheden en opdrachten zodat het hogervermelde basisprincipe, waaraan het voorstel niet raakt, in wezen onderuit wordt gehaald. Het CALOG krijgt met dit voorstel inderdaad volwaardige bevoegdheden van bestuurlijke en gerechtelijke politie zodat de vraag is wat er nog over blijft van de basisoptie van de WGP.

21. De "*actieradius*" van het CALOG personeelslid wordt beperkt door de enige passage in het 4^e lid dat stelt dat voormelde ondersteunende operationele politionele verwerkingen die zij kunnen stellen geen betrekking mogen hebben op de "*uitvoerbare handelingen ten gunste van de overheid of ten aanzien van het publiek*". Deze passus is essentieel vermits het de enige is die (juridisch afdwingbare) limieten stelt aan de operationele politionele bevoegdheden inzake informatiehuishouding van het CALOG.

Wat daarmee wordt bedoeld is onduidelijk. Het moet in deze bovendien zoals gezegd helder zijn vermits deze zinssnede de enige is die een zekere grens aan de politionele verwerkingsbevoegdheden van het CALOG personeel lijkt te willen aanbrengen. Dat men grenzen aan die bevoegdheid wil aanbrengen juicht het COC toe, tenminste voor zover men vasthoudt aan de basisoptie dat het CALOG in beginsel geen politieopdrachten heeft en geen bevoegdheden van bestuurlijke of gerechtelijke heeft.

22. Vergeten we immers niet dat het verrichten van politionele verwerkingen een dwangbevoegdheid is. Dat werd nog eens terecht onderstreept door het Comité P in haar onderzoek (met medewerking van het Controleorgaan) naar de screeningspraktijk van de politie bij festivals²⁴. Elke screening, elke consultatie van persoonsgegevens in een politionele databank, elke verwerking ervan is een uiting van de uitoefening van dwang. En een dwangbevoegdheid (het monopolie van geweld in de brede betekenis van het woord) komt in beginsel alleen toe aan politieambtenaren en niet aan burgers bij de politie. Tenzij men ook hiervan wenst af te stappen ...

23. In het licht van de hoger gestelde eisen van een voldoende duidelijke wettelijke bepaling en de noodzakelijke voorzienbaarheid (cf. randnummer 12) zijn de bewoordingen die de grenzen van de operationeel politionele bevoegdheden op het vlak van persoonsgegevensverwerkingen door CALOG leden wil vastleggen onvoldoende helder. Het is een notie die nergens elders in de WGP wordt gedefinieerd. Wat is een "*uitvoerbare handeling*"? Bedoelt men een (desnoods met dwang of geweld) afdwingbare handeling? Bedoelt men een handeling die een afdwingbare rechtskracht heeft? Bedoelt men een gebod? Een verbod? Bedoelt men verwerkingen waaraan voor de burger rechtsgevolgen zijn

²⁴ Screeningspraktijk inzake het festival 'tomorrowland 2017': operationele en juridische aspecten, [www.comitep.be, https://comitep.be/document/onderzoeksrapporten/2017-11-30%20Tomorrowland%20%20NL.pdf](https://comitep.be/document/onderzoeksrapporten/2017-11-30%20Tomorrowland%20%20NL.pdf), randnummer 112.

verboden of die om hem anderszins in aanmerkelijk mate treft? Of is het eerder de 'politiemaatregel' in de zin van art. 3, 1° WPA?

De toelichting vermeldt hieromtrent dat het bijvoorbeeld ("zoals") gaat om "het doorvoeren van maatregelen uitgevaardigd door de gerechtelijke autoriteiten, de opmaak van processen-verbaal of het horen van getuigen in het kader van een onderzoek". Vooreerst betreft het een exemplarische niet limitatieve opsomming van een aantal voorbeelden die zich bovendien uitsluitend situeren in het kader van de gerechtelijke politiefunctie. Er kunnen dus ook nog andere zijn. Quid daarnaast met de uitoefening van de opdrachten van bestuurlijke politie? Kan een CALOG lid een informatierapport opstellen van bestuurlijke politie of daaraan rechtstreeks meewerken? Kan het CALOG correcties of verwerkingen doorvoeren in de toepassing ANG bestuurlijk? Kan een CALOG een screening doorvoeren van een kandidaat politieambtenaar?

Zeer vele handelingen die (assistent of adjunct) functioneel beheerders bijvoorbeeld stellen hebben een rechtstreeks impact op de rechtsonderhorige/burger. Het al dan niet wissen van bepaalde gegevens raakt die burger rechtstreeks (en is dus "uitvoerbaar" voor hem of haar); het kwalificeren van een feit als gewone diefstal, zware diefstal of een ander misdrijf (heling bv.) raakt die burger rechtstreeks; het onderscheid misdaad-wanbedrijf is een essentiële politionele verwerking met grote impact op de bewaartermijnen van de gegevens en dus met rechtstreekse (langdurige) impact op die burger; de correcte registratiegrond raakt die burger ook rechtstreeks. Een CALOG onthaalmedewerkers die een burger aan het onthaal de toegang weigert na inzage in de ANG spreekt een verbod (dwangbevoegdheid) uit. Zo zijn de voorbeelden legio.

Kortom, de steller van het voorstel dient met meer nauwkeurigheid – in de zin van juridisch afdwingbaar karakter ervan en de controleerbaarheid achteraf - de grenzen van de CALOG operationele politionele verwerkingsbevoegdheden af te bakenen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door een definitie van 'uitvoerbare handeling' op te nemen in art. 3, 1° WPA. Bedoelt men niet eerder handelingen die de fysieke of virtuele aanwezigheid van de burger veronderstellen? Een andere mogelijkheid is ook bepaalde functies of opdrachten te omschrijven die of waarbinnen het CALOG voormelde handelingen mag stellen (al dan niet met uitvoering in een Koninklijk besluit).

24. Nergens in het voorstel wordt in de tekst zelf enige voorwaarde van opleiding van het CALOG personeel voorzien of voorziet men bepaalde niveauvoorwaarden. Het onderscheid tussen politieambtenaar en CALOG medewerker wordt zoals gezegd ook op dat vlak steeds kleiner. Nochtans lijkt het *minimum minimorum* dat men CALOG medewerkers die men alle voormelde belangrijke opdrachten wil geven en operationeel politionele verwerkingen wil laten uitvoeren, die klassiek altijd door politieambtenaren werden gedaan, zekere niveauvereisten en opleidingsvereisten op te leggen. Deze medewerkers krijgen of hebben reeds toegang tot de meeste gevoelige politionele (gerechtelijke) informatie.

Er wordt dus geen enkele niveau vereiste voorzien voor geen enkele 'rechtstreeks' of 'onrechtstreeks' ondersteunend politieel verwerkingsproces. Wel vermeldt de toelichting dat "*hoe meer de gevraagde ondersteuning gespecialiseerd is en specifieke kennis vereist, meer bepaald op het stuk van beheer van de operationele politieel informatie, hoe groter de vereiste aan opleiding uiteraard, zoals dat het geval is voor dispatchers, assistenten slachtofferbejeging of voor de ondersteuning vanwege de CALog aan de functioneel beheer*". Het Controleorgaan dringt er op aan minstens in de tekst van de WGP zelf een aantal niveauvereisten te voorzien voor bepaalde functies of taken. Desgevallend kan dat gekoppeld worden aan een uitvoeringsbesluit. Functies zoals DPO, (assistent of adjunct) functioneel beheerders, (diensthoofd) slachtofferbejegening vragen een bepaald niveau naast een voorgezette permanente vorming. Dat "*CALOG leden de passende opleidingen moeten ontvangen vooraleer zij informatie uit de operationele gegevensbanken gaan verwerken*" en "*de korpschef of de directeur die toegang verleent zich ervan dient te vergewissen dat het CALog lid beschikt over de nodige kennis voor correct gebruik van die informatie*" (toelichting) is derhalve de evidentie zelve, maar niet voldoende. Men gaat er te licht over heen dat CALOG personeel niet de kennis, ervaring en *know how* hebben van politieambtenaren en dat daaraan dus op andere manieren moet geredigeerd worden.

Kan een (assistent) functioneel beheerder iemand van niveau C zijn bijvoorbeeld? Artikel 138bis en 138 §1, 3° WGP vereisen een diploma van respectievelijk niveau C en B voor de aldaar opgesomde opdrachten. Moet een CALOG die operationele politieel informatie verwerkt niet een bepaald niveau hebben, minstens een bepaalde in de regelgeving voorziene opleiding met vrucht hebben gevolgd? Dit lijkt het Controleorgaan toch wel voor de hand liggend.

25. De verwijzing naar art. 118ter WGB in de toelichting ontgaat het COC nu er geen art. 118ter bestaat. Wellicht wordt art. 118, 4° lid WGP bedoeld. In de toelichting bij art. 16 wordt gesproken over het 3° lid van art. 118 WGP, daar waar het 4° lid bedoeld wordt.

26. De bepalingen van de WPA zijn enkel van toepassing op de leden van het operationeel kader zoals bedoeld in artikel 3, 7° WPA. Op te merken valt dat bij de definities van art. 3 WPA er niet gesproken wordt over het CALOG-kader. Het voorstel remedieert hieraan door de invoeging van een nieuw artikel 44/11/14 dat al volgt luidt: "*Voor de toepassing van afdeling 12 betreffende het informatiebeheer, omvat de notie van politiediensten alle leden van het personeel van de politiediensten, inclusief de leden van het administratief en logistiek kader in de zin van artikel 118*" (WGP).

Dit ontwerp artikel wordt ingevoegd bij onderafdeling 8 "*De mededeling van de gegevens en de toegang tot de ANG*" maar heeft daar in wezen niets mee te maken. Beter ware dus een onderafdeling 9 'diverse bepalingen' te ontwerpen waarin art. 44/11/14 dan kan worden ingevoegd. Voorts verwijst het COC naar haar eerdere opmerkingen betreffende het zichtbaar en niet zichtbaar cameragebruik

dat niet vermeld wordt in dit ontworpen art. 44/11/14 en dus kennelijk niet van toepassing is voor het CALOG.

27. Tot slot stelt zich de vraag naar de territoriale bevoegdheid van het CALOG. Artikel 45 WPA, dat de territoriale bevoegdheid regelt, is alleen van toepassing op de leden van het operationeel kader GPI. Wat is de territoriale bevoegdheid van het CALOG personeelslid? Dit is geen louter academische vraag. Hoe meer men CALOG inschakelt in operationele politionele processen, hoe meer die vraag zich zal stellen. Temeer bepaalde functies uitgeoefend worden door een CALOG voor verschillende politiezones (entiteiten) zoals slachtofferbejegening, DPO, (assistent of adjunct) functioneel beheerder, enz ... en dit in de toekomst in het kader van fusies van bijvoorbeeld politiezones (of andere samenwerkingsvormen of interzonale steun) meer en meer aan de orde zal zijn. Het komt het COC voor dat het voorstel moet gebruikt worden om ook op dat vlak alle discussies uit te sluiten.

OM DEZE REDENEN,

Het Controleorgaan op de Politionele Informatie,

verzoekt gevolg te geven aan het gestelde onder randnummers 16 tot 27;

verzoekt voor het overige rekening te houden met de andere hogervermelde opmerkingen.

Advies goedgekeurd door het Controleorgaan op de Politionele Informatie op 3 juni 2020.

Voor het Controleorgaan,
De voorzitter,
(get.) Philippe ARNOULD